

Kallblodstravarens överlevnad eller Varför trav och flera raser?

H-E Uhlin m.fl. juni2011

Vad handlar trav och travtävlingar om, egentligen? Är vi inte alla lite tjuvade av den snabbe travaren? Travet handlar väl om att springa fortast?

Fortast är bäst och det vi önskar mest! ELLER?

Vi är övertygade om att trav och travtävlingar innefattar och bygger på ett stort antal faktorer andra än den enskilda hästens snabbhet. Travets och spelets samt hästhållningens förutsättningar och utveckling är starkt beroende av stöd hos samhället i övrigt.

Hur skulle det bli om frågan bara gällde tävling och snabbaste häst? Och – vidare- om travet helt och hållet blev enbart en intern fråga för de närmast berörda?

Svaret kan illustreras genom en jämförelse av travet och travets plats i samhället mellan Nordamerika (även Australien) och Norden. I USA har travet reducerats till tävlingar för 2- och 3-åringar och en fokusering på rekord och vinster i ett fåtal rubriklopp. Intresset kring travet är starkt begränsat och avskärmat från samhället i övrigt. Ingen publik och en mycket speciell spelmarknad och ett antal skandaler.

Tänk efter! Hur ser det ut här hemma? Gör ett experiment. Gå runt i USA och fråga vanligt folk om dom vet något om t ex Pine Chip. Ett ytterst fåtal skulle svara en känd travare. Många skulle nog fråga; är det en ny chipssort, var finns den att köpa? Gå sedan runt i Norge eller Sverige och fråga om Järvsöfaks eller Alm Svarten. En mycket stor andel skulle veta att det är kända kallblodstravare.

Fundera över hur denna skillnad kan komma sig. I USA har travet och hästen en mycket liten och kort historisk ekonomisk och kulturell historia. Hästen finns inte rotad i bredare lager inom samhället.

I Norden är det tvärtom och det är kallblodet som grundat allt detta. Kallblodet har rötter i användning från 500-talet och framåt. En lätt, rörlig och mångsidig häst använd för allt möjligt fram till ca 1860. Hästen berörde så gott som alla hushåll. Den unika dragdjursepoken (oxen var ju dragdjuret) varade i praktiken mellan 1860 och 1950.

Kallblodets egentliga användning var som skjuts- kör- och ridhäst. En häst som hade skritt och trav som huvudspår från ca 1200-talet och framåt. Kallblodet är med all sannolikhet världens äldsta travarras. Dess dominans och betydelse i samhället grundade också både travtävlandet och dess förankring i samhället.

Militären i Norden var starkt hänvisad till kallblodet. Monté, dvs. travritt, var nog tämligen vanligt i dessa kretsar och det var detta och kombinationen militär-patroner som låg bakom de första "officiella" travtävlingarna i början på 1800-talet. Travet som företeelse är alltså INTE importerad från USA.

I Sverige täckte hästintressen och behov mer än 90 % av hela näringslivet/samhället. Betydelsen av denna historiska och djupa förankring i samhällsorganen, politiken samt hos folket i allmänhet kan inte överskattas. Det är ett stort misstag att man i travkretsar inte förstår detta.

I Sverige finns bland många, speciellt varmbloodsförespråkare, men tyvärr också bland kallblodsföreträdare, den missuppfattningen och okunskapen att kallblodstravaren och travet är ett sent påfund uppfunnit för att finna en roll åt den överblivna arbetshästen dvs. den Nordsvensk hästen och Dölen.

I Norge och i Sverige har synen på kallblodet snarare varit att begränsa rasen till enbart snäva travintressen. Därför splittras också chansen till samhällelig förankring och kraftfull marknadsföring. Företrädare för en fokuserad satsning på enbart varmbloodstravare gör samma misstag. Travet, oavsett ras, är beroende av samhällets intresse, acceptans och välvilja. En faktor för detta är profiler inom travet. Hästar och människor som fångar människors intresse och välvilja utanför de närmast sörjande.

Tänk själv, vilken betydelse har inte profiler som Rex Rodney, Victory Tilly, Alm Svarten, Atom Vinter, Briskebyrapa och Järvsöfaks samt personer som Arvid Gudbrand Blihovde och Kjell Håkonsen haft för trav- och hästintresset utanför travet? Om vi har två raser, med olika framtoning, ökar chanserna för profiler och bredden i upptagningen hos folk i allmänhet. Här finns ett gemensamt intresse vilket alla bär frukt av.

Djurskyddet är en annan betydande faktor. Kallblodet är en mycket sund och livskraftig ras. Detta vittnar de låga försäkringspremierna och den långa livslängden om. Detta innebär flera saker.

Ett långt tävlande, se Järvsöfaks och Alm Svarten, bevisar hälsa och duglighet. Den ger också grund för profilskapande OCH långvariga relationer. En enstaka och kort karriär med fantastiska tidsprestationer som 2- 3- eller 4-åring står sig slätt emot 10 års ständigt profilerande och långa kärleksrelationer.

Tyvärr fokuserar media på rekordprestationer. Men spelare, publik och andra har inte samma fokus utan en rad andra faktorer spelar in. En lång livslängd tillsammans med flera andra specifika egenskaper betyder också att kallblodets värde nu stiger bland ett antal andra hästverksamheter. Det är en alltmer uppskattad ras för hobbyändamål, men även kommersiell verksamhet. På längre sikt är detta en nödvändig förutsättning för att bibehålla en tillräckligt stor population ur vilken individer med särskilda travanlag kan väljas. Betydelsen av detta är grovt underskattat i travkretsar, vilket går parallellt med bristen på förståelsen av vikten av en samhällelig förankring.

Djurskyddskraven inom travet ökar som resultat av tryck utifrån. Det är också en stor ekonomisk fråga. Kan man betala miljonbelopp för hästar som riskerar att inte tåla tävlingskraven? Vad blir försäkringskostnaderna? Kan man få medicinera hur mycket som helst, efter varje start t ex.? I Sverige är denna diskussion levande och i ökande. En i grunden robust och sund häst som kallblodet har i dessa avseenden en stark position. Om vi nu premierar sunda och friska hästar,

samt låga veterinärkostnader, vilket krävs för att bli mångårig profil på banan, kan en sådan målsättning stå i konflikt med en ensidig satsning på unghästprestationer och unghästlopp.

OM vi pratar om kallblod kontra varmblod är vår mening att de inte ska mötas på samma planhalva. Om vi gör det bestämmer varmblodsfolket. I så fall gäller fart eftersom varmblodet är extremt renodlat (inavlat) på enbart fart. Varmblodet har starka krafter bakom sig som pengar, rika hästägare (och därmed starka tränare som klarat framgången (se Stig H Johansson, Olle Goop och Roger Walman i Sverige). Många av varmblodsintressenterna är medialt starka. "Foppa" Forsberg och andra rika sportprofiler satsar stora pengar på dyra varmblod. Detta blir ett moment 22 där stora pengar investerade skapar högre priser och behov av högre prispengar och kostnaderna skjuter i höjden. Allt i en ond cirkel. Risken finns att djuren pressas alltmer och överdriven tävlingshets samt djurskyddsaspekter väcker ont blod i samhället. Risken är att allt blir kortsiktigt –snabba cash- och tillfälligheter.

Kallblodet, en tålig och godmodig individ, kan om den bevaras som nu, bli mer av en folkets häst med låga omkostnader och anpassad hantering på landsbygden. En sund och mångsidig häst som rätt marknadsförd kan skapa goda relationer till samhället i stort.

Vi tror alltså att kampen, utstrålningen hos individer och långvariga relationer betyder mer än enbart fart. En ständig bred förankring och acceptans i samhället är av yttersta vikt. Detta är färskvara även om de långa och djupa rötterna är en nödvändig förutsättning. Travet kan bara gynnas av att ha flera raser som tävlar på kvalificerad nivå. Omväxlingen, olikheterna och förutsättningarna ger krydda för alla parter. Vi kan bara se fördelar med en samexistens. Enligt våra argument ovan ger denna samexistens, tillsammans med de allmänna förutsättningarna, betydligt mer nytta för varje ras än de eventuella nackdelar som kan uppstå på grund av konkurrens. Just nu syns båda kallblod och varmblod ha egna problem med populationsutvecklingen varför en strid mellan dem ger ett totalt felaktigt fokus och bara bidrar till en negativ trend.

Vardera rasen bör utgå ifrån sina förutsättningar och möjligheter. Kallblodet har en flertusenårig grund som en nordisk ras. Det finns starka skäl att bibehålla och utveckla denna unika resurs och kulturella position. Att förenkla kallblodets roll och förutsättningar till att enbart gälla snabbhet på travbanan är en total feltolkning av verkligheten. Våra argument ovan visar också på att en sådan förenkling mest troligt skulle bli förödande inte bara för kallblodets utan också för travets framtid. Inte vill vi väl ha en framtid som liknar den i Nordamerika och Australien för vårt trav?